

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 743/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. decembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresnej prokuratúry Lučenec vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Pv 287/09/6606, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júla 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresnej prokuratúry Lučenec (ďalej aj „okresná prokuratúra“) vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Pv 287/09/6606 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že sťažovateľ bol 31. júla 2009 obvinený zo spáchania trestného činu sprenevery, neskôr prekvalifikovaného na trestný čin podvodu. Dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonával prokurátor Okresnej prokuratúry Lučenec vo veci vedenej okresnou prokuratúrou pod sp. zn. 2 Pv 287/09/6606. Sťažovateľ v roku 2017 podal generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) návrh na postup podľa § 363 a nasl. zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), na základe ktorého generálny prokurátor uznesením z 12. júna 2017 rozhodol, že v predmetnom trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi bol porušený zákon v jeho neprospech a trestné stíhanie bolo z dôvodu jeho premlčania zastavené.

Sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru postupom okresnej prokuratúry v napadnutom konaní. Sťažovateľ svoju sťažnosť odôvodňuje v podstate tým, že trestné konanie vedené proti nemu od roku 2009 bolo zastavené ako nezákonné až v roku 2017 (keď bol sťažovateľ „*opätovne väzobne stíhaný*“) na základe rozhodnutia generálneho prokurátora postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, hoci tak mohol (resp. mal) urobiť už prokurátor okresnej prokuratúry v napadnutom konaní.

Z časti sťažnosti obsahujúcej návrh na rozhodnutie ústavného súdu možno vyvodiť, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia jeho označených práv garantovaných podľa ústavy a dohovoru postupom okresnej prokuratúry (ktorú sťažovateľ označuje ako

„odporcu“, pozn.) v napadnutom konaní, ako aj priznania „*finančného odškodnenia*“ v sume 15 000 €.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti sťažovateľa v prvom rade konštatuje, že táto neobsahuje všetky zákonom ustanovené náležitosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, keďže k nej nie sú pripojené kópie právoplatných rozhodnutí týkajúcich sa sťažovateľovej veci podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré by ústavnému súdu umožnili riadne preskúmanie opodstatnenosti sťažnosti. Sťažnosť sťažovateľa neobsahuje ani jednoznačný a zrozumiteľný návrh na rozhodnutie (petit) zodpovedajúci požiadavkám vyvoditeľným z § 56 zákona o ústavnom súde, ktorý je v zmysle § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde

taktiež obligatórnou náležitosťou sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (sťažovateľ sa výslovne domáha vyslovenia porušenia jeho v sťažnosti označených práv „*trestným stíhaním... sp. zn. ČVS: ORP-198/OEK-LC-2009*“, pričom za „*odporcu*“ označuje Okresnú prokuratúru Lučenec konajúcu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pv 287/09/6606, pozn.). Pri rigoróznom prístupe ústavného súdu už označené nedostatky by boli dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí. Uprednostňujúc materiálny prístup k ochrane ústavnosti (aj vzhľadom na žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom) však ústavný súd napriek uvedeným nedostatkom preskúmal sťažnosť (v medziach vyvoditeľných z jej obsahu, pozn.) aj z hľadiska toho, či existujú aj iné dôvody vyplývajúce z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy) a práva na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru postupom okresnej prokuratúry v napadnutom konaní

Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti sťažnosti sťažovateľa v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodiť ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého

kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 128/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

V posudzovanej veci mal sťažovateľ na ochranu svojich práv v trestnom konaní, ktoré bolo proti nemu vedené, k dispozícii zákonom ustanovené prostriedky procesnej obrany, vrátane možnosti podania návrhu generálnemu prokurátorovi na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní. Sťažovateľ podľa vlastného vyjadrenia obsiahnutého v jeho sťažnosti túto možnosť využil a generálny prokurátor následne konštatoval porušenie zákona v predmetnom trestnom konaní v neprospech sťažovateľa. Právomoc generálneho prokurátora preskúmať zákonnosť postupu, ako aj právoplatných rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní v štádiu prípravného konania tak v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Inými slovami, ústavný súd nemá právomoc preskúmať postup okresnej prokuratúry v napadnutom konaní, keďže tento postup bol predmetom prieskumu zo strany generálneho prokurátora, ktorý v konečnom dôsledku viedol k zastaveniu trestného stíhania vedeného proti sťažovateľovi, a teda k naplneniu tých jeho práv, ktorých ochrany sa domáha aj sťažnosťou podanou ústavnému súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Nad rámec už uvedeného, vo vzťahu k návrhu sťažovateľa na priznanie „*finančného odškodnenia*“, ktorého sa domáha v súvislosti s namietaným porušením jeho práv postupom okresnej prokuratúry v napadnutom konaní, ústavný súd uvádza, že podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže sťažovateľovi v rozhodnutí, ktorým konštatoval porušenie jeho základných práv (a len v takom prípade), priznať finančné zadosťučinenie, to však nemá a nemôže mať povahu náhrady škody, ktorá by bola kompenzáciou za trestné stíhanie sťažovateľa, ktoré bolo ako nezákonné zastavené (m. m. II. ÚS 784/2016). Pre prípadné uplatnenie nároku

na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci ustanovuje právny poriadok Slovenskej republiky osobitné právne inštitúty, odlišné od inštitútu primeraného finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresnej prokuratúry v napadnutom konaní

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi ešte

mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom označeného orgánu verejnej moci, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Tento právny názor ústavného súdu akceptuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva [pozri napr. rozhodnutie vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16970/05 (IV. ÚS 237/09, m. m. II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010 atď.)].

V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre tiež viackrát vyslovil právny názor, v zmysle ktorého zjavná neopodstatnenosť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom (resp. iným orgánom verejnej moci), v ktorom už tento orgán meritórne rozhodol ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 223/2010).

V posudzovanej veci z vyjadrení samotného sťažovateľa obsiahnutých v jeho sťažnosti vyplýva, že sťažnosť adresovanú ústavnému súdu podal v čase, keď trestné stíhanie vedené proti nemu (v ktorom okresná prokuratúra v napadnutom konaní vykonávala dozor nad dodržiavaním zákonnosti v štádiu prípravného konania, pozn.) už bolo na základe rozhodnutia generálneho prokurátora skončené (zastavené). Z uvedeného vyplýva, že okresná prokuratúra v čase podania sťažnosti ústavnému súdu už nemohla

v napadnutom konaní porušovať základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok (aj) z dôvodov, ktoré by vzhľadom na ich povahu v kontexte námietok sťažovateľa nebolo možné odstrániť ani potom, ako by ústavný súd ustanovil sťažovateľovi kvalifikovaného právneho zástupcu (nedostatok právomoci, zjavná neopodstatnenosť), ústavný súd o žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom (doručenej ústavnému súdu 5. októbra 2017, pozn.) už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2017